

FRA paziņojums presei
Vīnē 2024. gada 5. jūnijā

**PUBLICĒŠANA AIZLIEGTA LĪDZ 2024. gada 5. jūnija plkst. 6.00
(pēc Centrāleiropas laika)**

**Dzīves dārdzības pieaugums un rasisms apdraud pamattiesību
aizsardzību Eiropā: FRA 2024. gada ziņojums par pamattiesībām**

Cilvēku pamattiesības ir apdraudētas visā Eiropā. Tas ir saistīts ar pieaugošo nabadzības līmeni, pastāvīgajiem draudiem demokrātijai, plaši izplatīto rasismu un izaicinājumiem migrācijas kontekstā, teikts FRA 2024. gada Pamattiesību ziņojumā. Šis apdraudējums uzsvēr nepieciešamību nodrošināt stingru un ilgtspējīgu pamattiesību aizsardzību visā ES, īpaši attiecībā uz neaizsargātām personām. Ziņojumā ieteikts, kā politikas veidotājiem un pilsoniskajai sabiedrībai sadarboties, lai novērstu sociālās atstumtības draudus un nodrošinātu vienlīdzīgāku un taisnīgāku sabiedrību visiem.

FRA [2024. gada Pamattiesību ziņojums](#) pievēršas galvenajiem notikumiem un trūkumiem pamattiesību aizsardzības jomā ES 2023. gadā. Tie ir šādi:

- **Lielāka nabadzība:** pieaugošās enerģijas un dzīves dārdzības dēļ katrs piektais ES iedzīvotājs ir nonācis nabadzībā. Neraugoties uz valstu nabadzības mazināšanas pasākumiem, bērni un neaizsargātas mājsaimniecības, piemēram, vientuļo vecāku, romu un migrantu ģimenes, ir visvairāk pakļautas riskam.
- **Jaunie migrācijas noteikumi nodrošina stingrāku tiesību aizsardzību uz ES robežām, bet arī rada jaunus riskus:** ES 2024. gadā vienojās par jauniem migrācijas un patvēruma noteikumiem, lai efektīvāk apstrādātu patvēruma pieteikumus pie ES robežām. Jaunie noteikumi par pamattiesību uzraudzību, bērnu aizsardzību un skaidrs pienākums izmeklēt visus pamatotus ziņojumus par tiesību pārkāpumiem paver iespējas uzlabot pamattiesību ievērošanu, ja vien noteikumi tiks pilnībā īstenoti. Jūrā 2023. gadā gāja bojā vai pazuda bez vēsts vairāk nekā 4000 cilvēku, kas ir lielākais skaits pēdējo piecu gadu laikā.
- **Draudi demokrātijai:** pārmērīga valsts iejaukšanās, jo īpaši pret tiesībām uz biedrošanās brīvību, mierīgu pulcēšanos un vārda brīvību, apdraud pilsoniskās sabiedrības telpu. Tas apvienojumā ar jēgpilnas iesaistes trūkumu publiskajās lietās un dezinformāciju apdraud demokrātiju visā Eiropā.
- **Pieaugošais antisemitisms:** Hamās teroristu uzbrukumi Izraēlā 2023. gada 7. oktobrī un Izraēlas militārā reakcija Gazā izraisīja satraucošu draudu un vardarbības pieaugumu pret ebrejiem visā ES. Antisemitiskā naida un vardarbības pieaugums uzjundīja šausminošas atmiņas visā kontinentā.
- **Pieaugoša neiecietība:** neiecietība pieaug visā Eiropā, ietekmējot daudzas grupas, tostarp musulmaņus, afrikāņu izcelsmes cilvēkus, romus un migrantus. Dezinformācija un tiešaistes platformas ir saasinājušas rasistisku un polarizētu attieksmi.
- **Plašākas digitālās plaisas:** Mākslīgā intelekta (MI) plašāka izmantošana un publisko pakalpojumu digitalizācija rada risku, ka neaizsargātās grupas, piemēram, veci cilvēki,

cilvēki ar invaliditāti, bezpajumtnieki un romi, tiek atstāti novārtā. Tiesību aktu izstrādes, tostarp ES Mākslīgā intelekta akta un digitālo pakalpojumu tiesību akta, kā arī Eiropas Padomes MI konvencijas mērķis ir risināt dažas no šīm problēmām.

Lai risinātu šādas problēmas, *FRA* aicina Eiropas Savienību un ES valstis:

- **Neatstāt nevienu novārtā:** nodrošināt, ka nabadzības un enerģijas samazināšanas pasākumi, tostarp sociālā un mājokļu palīdzība, sasniedz nelabvēlīgā situācijā esošas iedzīvotāju grupas.
- **Stiprināt pamattiesību aizsardzības pasākumus pie robežām:** uzlabot meklēšanas un glābšanas praksi, lai glābtu dzīvības jūrā. Nodrošināt drošākus apstākļus jaunu ieceļotāju dokumentu apstrādei un izveidot neatkarīgu tiesību uzraudzību pie ES ārējām robežām.
- **Aizsargāt pilsonisko sabiedrību:** uzraudzīt un reģistrēt pilsoniskās telpas ierobežojumus. Rīkoties, lai aizsargātu cilvēktiesību aizstāvjus un plašsaziņas līdzekļu brīvību. Sistemātiski izmantot pilsoniskās sabiedrības pieredzi, atvēlot pietiekami daudz laika efektīvām konsultācijām.
- **Stingri iestāties pret visu veidu rasismu un ar to saistīto neiecietību:** atzīt un apkarot sistēmisku un dziļi iesakņojušos rasismu un ar to saistīto neiecietību mūsu sabiedrībā. Turpināt uzraudzīt un vākt uz pierādījumiem balstītus datus, ko iekļaut ES un valstu rasisma un antisemitisma apkarošanas tiesību aktos un politikā. Nodrošiniet visiem drošāku tiešsaistes telpu un rīkojieties pret naidu tiešsaistē.

Citāts no *FRA* direktores [Sirpa Rautio](#) teiktā:

“Polarizācija visā Eiropā izraisa plašu neiecietību, radot sašķeltas sabiedrības, kurās cieš daudzas grupas. Pieaugošā nabadzība un draudi demokrātijai vēl vairāk vairo nenoteiktību un spriedzi sabiedrībā. Taču Eiropai ir arī spēcīgs cilvēktiesību pamats, kas var virzīt mūsu rīcību. Mums visiem ir jāapvienojas un jāstrādā, izmantojot savus spēkus, lai nodrošinātu drošu un iekļaujošu nākotni, kurā tiek ievērotas visu tiesības un kurā ikviens jūtas droši un var būt tāds, kāds viņš ir.”

Lai uzzinātu vairāk, lūdzam sazināties: media@fra.europa.eu / Tālr.: +43 1 580 30 653

Šo paziņojumu presei iztulkoja Eiropas Savienības iestāžu Tulkošanas centrs, bet *FRA* eksperti to nebija pārlasījuši.